

X.

Az Alkotmánybíróság elnökének végzései

988/B/1990/2. elnöki végzés

A Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok ügyében meghozta a következő

végzést.

Az indítványokat elutasítom.

INDOKOLÁS

Az indítványozó szerint a Büntető Törvénykönyvről szóló, 1978. évi IV. törvény 2.§-a és a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 15.§ (1) bekezdése az Alkotmány 57.§ (4) valamint a 77.§ (2) bekezdésébe ütközik, ezért e rendelkezések alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. További beadványában ezek megisméltésén túlmenően a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényt módosító 1989. évi XXV. törvény 17.§ (1) bekezdésének megsemmisítését is kérte, mert a Btk. 141.§-ának hatályon kívül helyezését alkotmányellenesnek tartja.

Az Alkotmány 57.§ (4) bekezdésében a büntetőjog tudományban általánosan elfogadott nullum crimen sine lege elve fogalmazódik meg. A Btk. 2.§-a, valamint a Be. 15.§ (1) bekezdése e törvények időbeli hatályát meghatározó rendelkezések, amelyek léte az Alkotmány idézett rendelkezéséből szükségszerűen következik. Az indítványok tartalmából nem állapítható meg az Alkotmány 77.§ (2) bekezdése megsértésére utaló körülmény.

A Btk. kártevésről rendelkező 141.§-ában foglalt törvényi tényállás fenntartását a törvényhozó éppen a társadalompolitikai átalakulásra, a jogállami garanciák megteremtésére figyelemmel tartotta szükségtelennek.

A fentiekre tekintettel az indítványokat az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 23.§ (1) bekezdése alapján - mint nyilvánvalóan alaptalankat - elutasítom.

Budapest, 1991. október 7.

Dr. Sólyom László s. k.
az Alkotmánybíróság elnöke

A Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványa tárgyában meghozta a következő

végzést.

Az indítványt elutasítom.

INDOKOLÁS

Indítványozó a devizagazdálkodásról szóló jogszabályok azon rendelkezései alkotmányellenességének megállapítását kezdeményezte, amelyek tiltják a magánszemélyek közötti valutaforgalmat. Beadványaiban az indítványozó nem jelölte meg pontosan a kifogásolt jogszabályokat, az Alkotmánybíróság azonban azért nem szólította fel hiánypótlásra, mert az indítvány tartalma alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a kifogás tárgya a tervszerű devizagazdálkodásról szóló 1974. évi 1. törvényerejű rendelet és annak számos végrehajtási rendelete. Indítványozó úgy véli, hogy ezeknek a jogszabályoknak a magánszemélyek közötti valutaforgalmat korlátozó rendelkezései sértik az állampolgárok utazási szabadságát.

A hatályos devizajogszabályok értelmében a devizagazdálkodás állami monopólium, amelyet az állam a devizahatóság és a devizagazdálkodási szervek útján gyakorol. Ennek keretében az állami szerveknek joguk van a devizagazdálkodást oly módon szabályozni, ahogy azt gazdaságpolitikai céljai elérése érdekében jónak látja. Ugyanakkor e szabályozás során is köti a jogalkotót az Alkotmány 8. §-ának az a rendelkezése, mely az állam kötelességévé teszi az ember alapvető jogainak tiszteletben tartását és védelmét, és amely megtiltja, hogy alapvető jog lényeges tartalmát törvény korlátozza.

Az indítványozó által kifogásolt jogszabályi rendelkezések - mint amelyek összefüggésben vannak az állampolgárok külföldre utazásának valutáris feltételeivel - kapcsolatba hozhatók az ország elhagyásához való jogot is magába foglaló, a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való, az Alkotmány 58. § (1) bekezdésében biztosított alapjoggal. Ezek a szabályok korlátozzák is ezt az alkotmányos jogot. A korlátozást azonban az ország devizahelyzete tette szükségessé, tehát az nem tekinthető olyannak, amelytt kényszerítő ok nélkül alkalmaztak volna. A korlátozás továbbá nem érinti az Alkotmány 58. § (1) bekezdésében garantált alapjog lényeges tartalmát. A külföldre is irányulható szabad mozgáshoz való jog lényeges tartalma abban az esetben sérülne, ha az állam jogi szabályozással megakadályozná állampolgárait

az utazásban. Az utazás devizális feltételeinek biztosítása azonban nem tekinthető az ország elhagyásához való jog lényeges tartalmi elemének.

Mindezekre tekintettel az indítványt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 23. § (1) bekezdése alapján - mint nyilvánvalóan alaptalant - elutasítom.

Budapest, 1991. május 6.

Dr. Sólyom László s.k.
az Alkotmánybíróság elnöke

A Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványa ügyében meghozta a következő

végzést.

Az indítványt elutasítom.

INDOKOLÁS

Indítványozó szerint a Polgári Törvénykönyv 201. § (2) bekezdése az Alkotmány 9. §-ába ütközik, ezért e rendelkezés alkotmányellenességének vizsgálatát és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A Polgári Törvénykönyv sérelmezett szabálya szerint "Ha a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás között anélkül, hogy az egyik felet az ajándékozás szándéka vezetné, a szerződés megkötésének a szerződés időpontjában feltűnően nagy az értékkülönbség, a sérelmet szenvedő fél a szerződést megtámadhatja." Az e §-ban meghatározott ún. aszinallagmatikus szerződésnek feltűnő aránytalanság miatti megtámadásának lehetősége nem ütközik az Alkotmány 9. §-ába, hanem az éppen ott leírt piacgazdaság velejárója, s a polgári jog szerves része. A polgári bíróságok feladata az, hogy a "feltűnően nagy értékkülönbség" mértékére vonatkozó gyakorlatukkal arányban tartsák a szerződő felek kockázatvállalásának, illetve védelmének szempontjait.

A fentiekre tekintettel az indítványt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. tv. 23. § (1) bekezdése alapján - mint nyilvánvalóan alaptalant - elutasítom.

Budapest, 1991. április 29.

Dr. Sólyom László s.k.
az Alkotmánybíróság elnöke

709/B/1991/1. elnöki végzés

A Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványa ügyében meghozta a következő

végzést.

Az indítványt elutasítom.

INDOKOLÁS

Indítványozó álláspontja szerint az, hogy a parlamenti képvisellel rendelkező pártok részére a Kormány 1010/1991. (II. 26.) Korm. határozata a közigazgatási távbeszélő hálózat használatát biztosítja, sérti az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésében, a 3. § (3) bekezdésében foglaltakat, valamint a 70/A. § (1) és (3) bekezdésében meghatározott megkülönböztetés tilalmát.

Az a tény, hogy a parlamenti pártok - e minőségükben - korlátozott számú "K" telefonvonal használatára jogosultak, nem jelenti azt, hogy a pártok közvetlenül közhatalmat gyakorolnának. A távbeszélő hálózat nevében szereplő "közigazgatási" jelző sem azt jelenti, hogy e telefonokra jogosultak - a hatalmi ágak hagyományos megkülönböztetése szerint - a közigazgatást irányítanák. Az Országgyűlés vezető tisztségviselői, az Országgyűlés hivatala saját feladatainak intézése érdekében használja e hálózatot, és a parlamenti képvisellel rendelkező pártok is ebbéli minőségükben jogosultak 3-3 vonalra.

Nem jelenti a közigazgatási távbeszélő hálózat használata - e hálózat rendeltetésének sajátosságait figyelembe véve - az állampolgári jogegyenlőség sérelmét sem. A fentiekre tekintettel az indítványt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. tv. 23. § (1) bekezdése alapján - mint nyilvánvalóan alaptalant - elutasítom.

Budapest, 1991. április 29.

Dr. Sólyom László s.k.
az Alkotmánybíróság elnöke

A Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványa ügyében meghozta a következő

végzést.

Az indítványt elutasítom.

INDOKOLÁS

Indítványozó a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 27. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását kezdeményezte. A sérelmezett rendelkezés azt mondja ki, hogy "a munkanélküli járadék folyósításának időtartamát annak az időtartamnak az alapulvételével kell megállapítani, ameddig a munkanélküli a munkanélkülivé válást megelőző négy év alatt a járulékfizetési kötelezettségét teljesítette. Az előbbieken meghatározott négy éves időtartam kiszámításánál a sorkatonai szolgálat, a keresőképtelenséggel járó betegség, a beteg gyermek ápolására táppénzes állományba helyezés, továbbá a terhességi-gyermekágyi segély, a gyermekgondozási segély, valamint a gyermek gondozásának céljára kapott egyéb fizetés nélküli szabadság időtartamát figyelmen kívül kell hagyni."

Az indítványozó ezt a szakaszt úgy értelmezi, hogy a sorkatonai szolgálat, táppénzes állomány, stb. figyelmen kívül hagyása a munkanélküli terhére történik, és ez rá nézve hátrányos következményekkel jár. Valójában - éppen ellenkezőleg - a törvény idézett szakasza arról gondoskodik, hogy a munkanélküli járadékra való jogosultság szempontjából ne kerüljenek hátrányos helyzetbe azok a munkavállalók, akiket honvédelmi kötelezettségük teljesítése, egészségi állapotuk, vagy családi körülményük megakadályozott abban, hogy a járadékra való jogosultsághoz szükséges időt megszerezzék. Ezért a törvény a 27. §-ban felsorolt esetekben meghosszabbítja a járulékfizetési idő kiszámításánál alapul vett négy éves időszakot.

Tekintettel arra, hogy az indítvány alapja az egyértelműen téves törvényértelmezés, az indítványt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. tv. 23. § (1) bekezdése alapján - mint nyilvánvalóan alaptalant - elutasítom.

Budapest, 1991. április 3.

Dr. Sólyom László s.k.
az Alkotmánybíróság elnöke

1199/B/1991/3. elnöki végzés

A Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványa ügyében meghozta a következő

végzést.

Az indítványt elutasítom.

INDOKOLÁS

Az indítványozó a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV.törvény 10.§ j/ pontja, valamint a bíróságokról szóló 1972. évi IV. törvénynek a népi ülnökökről rendelkező 72-77.§-ai alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Álláspontja szerint az önkormányzati képviselőtestület részére megállapított - át nem ruházható - hatáskör és annak gyakorlása, sérti a képviselők személyi szabadságát, akik azt kényszerítésnek tekintik.

A népi ülnökök jelöléséről és megválasztásáról szóló törvényi rendelkezések és az ebből fakadó önkormányzati hatáskör semmilyen módon nem hozhatók összefüggésbe az önkormányzati képviselőtestület tagjai személyi szabadságával mint alapvető joggal, illetőleg a kényszerítés büntetőjogi fogalmával.

A fentiekre tekintettel az indítványt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 23.§ (1) bekezdése alapján - mint nyilvánvalóan alaptalant - elutasítom.

Budapest, 1991. szeptember 23.

Dr. Sólyom László s.k.
az Alkotmánybíróság elnöke

Az Alkotmánybíróság elnöke jogszabályok, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványa tárgyában meghozta a következő

végzést.

Az Alkotmánybíróság elnöke a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet, a kisajátítással kapcsolatos kártalanítási összeg kifizetéséről, valamint az értékkülönbözet megfizetéséről szóló 21/1976.(IX.5.) PM rendelet, a kisajátítási terv elkészítéséről és felülvizsgálatáról szóló 11/1977.(III.11.) MÉM rendelet, a kisajátított földért járó kártalanítás megállapításáról szóló 7001/1984.(MÉM.É.13) MÉM irányelv, valamint a 6/1976.(TK.52.) MTTH elvi állásfoglalás alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítványt elutasítja.

INDOKOLÁS

1. Indítványozó az Alkotmány 13.§-ába ütközőnek tartja, hogy a kisajátításra vonatkozó szabályokat jelenleg az 1976. évi 24. törvényerejű rendelet és az annak végrehajtására kiadott alacsonyabb szintű jogszabályok és az állami irányítás ezeket értelmező egyéb jogi eszközei tartalmazzák. Az indítványozó a kisajátítás ilyen szabályozását a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény, valamint a Polgári Törvénykönyv 177.§ (2) bekezdésének az 1991. évi XX. törvény 47.§ (3) bekezdésével megállapított rendelkezése megsértéseként is értékeli.

2. Az Alkotmánybíróság elnöke megállapítja, hogy a kisajátítási eljárás kifogásolt "többlepcsős" szabályozása nem hozható összefüggésbe az Alkotmánynak a tulajdonhoz való jogot és a kivételes kisajátítás elveit szabályozó 13.§-ával. (Tartalmilag egyébként a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendeletnek az 1990. évi XXII. törvény 23.§-ával megállapított új 1.§-a a kisajátítás elvei illetően szószerint átveszi az Alkotmány 13.§ (2) bekezdését.)

A jogalkotásról szóló törvénynek az indítványozó által említett szabályai önmagukban nem tekinthetők alkotmányos rendelkezéseknek, így az azokkal való összhang vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánynak az indítványozó által nem említett 8.§ (2) bekezdéséből sem vezethető le, hogy az alapvető jogokat érintő, a jogforrási hierarchiában a törvényivel azonos szintűnek tekinthető korábbi törvényerejű rendeleteket szükségképpen törvénnyel kell felváltani.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság elnöke Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 23.§ (1) bekezdése alapján az indítványt mint nyilvánvalóan alaptalant elutasította.

Budapest, 1991. augusztus 27.

Dr. Sólyom László s.k.
az Alkotmánybíróság elnöke

